

Zpráva o šetření

ve věci nezletilého Adama V. narozeného v roce 2005

Pan L. V. (dále jen „stěžovatel“ nebo „otec“), bytem XXXXX, který je otcem shora jmenovaného nezletilého, svým podáním ze dne 1. 8. 2013 napadá postup Magistrátu města Mostu (dále jen „dotčený úřad“) při výkonu sociálně-právní ochrany svého syna. Stěžovatel tvrdí, že veškerý postup dotčeného úřadu je zatížen dlouhodobým **straněním matce**. Dále poukazuje na nesprávný postoj úřadu při řešení otázky možného **pořizování audio nahrávek** úředního jednání.

A - Předmět šetření

JUDr. Stanislav Křeček na základě stížnosti stěžovatele v souladu s ustanovením § 14 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, zahájil v dané věci šetření, které časově ohraničil závěry vyslovenými ve věci předchozí stížnosti stěžovatele spravované pod sp. zn. 2814/2010/VOP/KP.

Dne 5. 2. 2014 provedli pověření pracovníci Kanceláře veřejného ochránce práv v prostorách Magistrátu města Mostu místní šetření, v jehož závěru prostudovali kompletní spisovou dokumentaci Om 120/08. JUDr. Stanislav Křeček si za účelem objektivního posouzení námitek stěžovatele vyžádal kopii její relevantní části dokumentující činnost dotčeného úřadu od roku 2010.¹

B - Skutková zjištění

V následující části shrnuji skutečnosti významné pro mé posouzení. Vzhledem k faktu, že všem zúčastněným stranám je obsah vedené dokumentace znám, omezím se pouze na stručné shrnutí.

B.1 Vývoj kauzy

Spisová dokumentace Om 120/08 byla založena v březnu 2008, z podnětu otce, v souvislosti s rozpadem společné domácnosti rodičů nezletilého. Dotčený úřad byl ze strany rodičů oslovován zejména s žádostí o pomoc při řešení problematiky uskutečňovaného rodičovského styku a při dosahování dohod při řešení podstatných otázek týkajících se výchovy nezletilého. Otec se od května 2008 dožadoval svěření nezletilého do střídavé péče rodičů, matka navrhla svěřit nezletilého do její výlučné péče.

---

¹ Důvody pro šetření postupu dotčeného úřadu do roku 2010 nebyly shledány. Odůvodnění daného závěru je podrobně rozvedeno v dopisu tehdejší zástupkyně veřejného ochránce práv RNDr. Jitky Seitlové, ze dne 8. 10. 2010, zaslaném Magistrátu města Mostu i stěžovateli. Týmž dopisem byly vyjasněny zjevné nepřesnosti v posuzovaných vyjádřeních tajemníka dotčeného úřadu. Z těchto důvodů by nebylo účelné zabývat se postupem úřadu před stanoveným datem.

Rozpory rodičů ohledně nejlepšího uspořádání poměrů nezletilého přetrvávaly i v dalších letech. Proběhly opakované pohovory s rodiči, a to jak odděleně, tak společně. Rodiče byli dotčeným úřadem opakovaně poučeni o právech a povinnostech vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti a o negativních důsledcích vzájemných konfliktů, které přenášejí na dítě. Dotčený úřad v případě potřeby asistoval u předávání dítěte a prováděl šetření v obou domácnostech rodičů. Jednáno bylo se zmocněncem otce panem L. P. a právním zástupcem matky. Dotčený úřad pravidelně vyhodnocoval situaci v rodině a podával soudu vypovídající zprávy.

V roce 2009 došlo k napomenutí matky, aby se zdržela nevhodného vyjadřování před nezletilým. Pokud se nedařilo situaci v rodině uklidnit pouhým působením orgánu sociálně-právní ochrany dětí, **doporučila sociální pracovnice rodičům spolupráci s odborným poradenským zařízením**. Na základě rozhodnutí rodičů nevyužít doporučenou pomoc dobrovolně, přistoupil úřad k podání podnětu soudu, aby byla povinnost využít pomoci odborného zařízení rodičům nařízena v soudním řízení, čemuž soud v roce 2009 vyhověl. Jak vyplývá ze zprávy Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy ze dne 12. 5. 2010, k **dohodě na úpravě budoucích poměrů nezletilého se rodičům dospět nepodařilo**. Soud nařídil v rámci řízení o výchově a výživě vypracovat znalecký posudek z oboru pedopsychologie, případně pedopsychiatrie.²

Rodiče se opakovaně napadali a vyjadřovali námitky k postupu dotčeného úřadu. Ústředním problémem roku 2010 byla nadále spolupráce rodičů na dohodách o rozsahu rodičovského styku a dále informační povinnost matky vůči otci. Pokud matka odmítla sdělit otci, kam s nezletilým odjíždí, otec se informace domáhal přes dotčený úřad (*„Jako opatrovníka našeho dítěte vás žádám o informaci, kde se nachází náš syn. Je v pořádku?“*³). Ve chvíli, kdy matka sociální pracovníci informaci odmítla sdělit, otec napadal dotčený úřad (*„Velmi mě zaráží postoj OSPOD, který jako soudem určený opatrovník našeho dítěte, se klidně smiřuje s tím, že mu není známo, kde, v jakých podmínkách a s kým se nalézá jemu svěřený nezletilý.“*⁴). Při jednání vedoucího odboru Magistrátu města Mostu s otcem bylo projednáváno, že **rodiče nechtějí uzavřít dohodu o rodičovském styku a stále si ponechávají prostor neohrazeného styku s dítětem, což vede ke konfliktním situacím a nadměrné komunikaci**. Proto je vhodné požadovat soudní úpravu poměrů, a to i prozatímní. Na základě žádostí a stížností otce dotčený úřad vždy oslovil matku, která intervenci úřadu po čase ve své stížnosti vyhodnotila jako obtěžující. **Pomoc dotčeného úřadu spočívající ve zprostředkované komunikaci rodičů nevedla ke zklidnění konfliktu. Dotčený úřad proto otce informoval, že již rodičům nebude dělat prostředníka při řešení jejich neshod a žádal otce o jeho iniciativu ve věci soudní úpravy poměrů, neboť nelze očekávat, že se rodiče v dané oblasti domluví.**⁵ S takovým postupem otec nesouhlasil a vyjádřil se v tom smyslu, že dotčený úřad nemůže rezignovat na povinnosti, jež mu plynou z ustanovení § 10

---

² Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 178.

³ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 163.

⁴ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 153.

⁵ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 204.

odst. 1 písm. b), c) a § 11 odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.⁶

V roce 2011 se rodiče na dotčený úřad obraceli se zcela protichůdnými informacemi týkajícími se uskutečňování rodičovského styku. Oba přitom poukazovali na nemožnost domluvy s tím druhým rodičem. Ze zprávy mateřské školy ze dne 1. 2. 2011 bylo patrné, že **konflikt rodičů se již podepsal na vývoji nezletilého** natolik, že „*konflikty s dětmi řeší častěji než dříve agresivním chováním. Tomu předcházelo období, kdy seděl se smutným výrazem u stolku a nejevil zájem o žádnou z nabízených činností, chodil se pomazlit k paní učitelce*“. Vzhledem k opakovaným stížnostem otce na zejména matku, ale také na sociální pracovníci, bylo otci dopisem Statutárního města Mostu ze dne 17. 3. 2011 sděleno, že na totožné podněty již nebude reagováno.⁷ Pokud jde o možnost upravit styk předběžným opatřením, takovou variantu otec odmítal,⁸ matka naopak preferovala.⁹ **Dotčený úřad s odůvodněním, že již vyčerpал všechny zákonné možnosti jak dovést rodiče k dohodě, podal návrh na vydání předběžného opatření, jímž by byl nezletilý prozatímně předán do střídavé péče rodičů.**¹⁰ Tento návrh soud zamítl s tím, že mezi rodiči panují nepřátelské vztahy, které se mohou (podle obsahu jednotlivých stížností) jevit až hostilní,¹¹ jde však o situaci dlouhodobou, která bude řešena v meritorním řízení. Matka si následně podala návrh na vydání předběžného opatření o úpravu styku. K prozatímní úpravě styku se přiklonil také dotčený úřad v roli kolizního opatrovníka, neboť jakýkoli řád ve výchově nezletilého považoval za přínosný. Soud rozhodl o poměrně širokém prozatímním styku otce se synem,¹² rozhodnutí však odvoláním napadl otec.¹³ Svůj postoj odůvodnil tím, že dokud není soudem upravena výchova nezletilého, mají právo i povinnost o něj pečovat zásadně oba rodiče. Soud své rozhodnutí následně změnil opravným usnesením tak, že rozhodl o předání nezletilého do péče otce, a to v rozsahu vymezeném v napadeném rozhodnutí.¹⁴ Odvolací soud napadené předběžné opatření ve spojení s opravným usnesením změnil tak, že rozhodl o jeho zamítnutí, což odůvodnil tím, že nebyla splněna základní podmínka pro nařízení předběžného opatření, tedy nutnost zatímní úpravy.¹⁵ Opakovala se situace, kdy rodiče nedokázali sami vykomunikovat termíny dovolených a prázdninový styk. Matka odmítala sdělit přesné místo dovolené s odůvodněním, že otec je schopen tam volat a zjišťovat možné povodňové ohrožení či protipožární zabezpečení hotelu.¹⁶ Otec se opakovaně dotazoval, „*jak je možné, že se jako opatrovník našeho dítěte spokojíte s tím, že vám matka odmítne udat místo pobytu s dítětem*...“¹⁷ Za pomoci dotčeného úřadu, který nadále fungoval jako

---

⁶ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 207.

⁷ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 231.

⁸ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 224.

⁹ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 236.

¹⁰ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 244.

¹¹ Podstatným rysem hostility je hněvivé odmítání druhých, vědomá touha a snaha uškodit.

¹² Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 259.

¹³ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 270.

¹⁴ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 272.

¹⁵ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 286.

¹⁶ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 288.

¹⁷ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 290.

zprostředkovatel komunikace mezi rodiči, se podařilo rodičům dohodnout na prázdninovém provozu. Rodinné poměry o Vánocích 2011 již bylo nutné upravit prozatímním rozhodnutím soudu.

Konflikty rodičů byly na dotčeném úřadě řešeny také v roce 2012. Již v lednu byla na žádost otce řešena přes dotčený úřad účast rodičů na zápisu nezletilého do první třídy.¹⁸ Otec se nadále domáhal střídavé péče. Styk nezletilého s otcem nadále probíhal, byť s námitkou otce, že pouze v režii matky.¹⁹ Závažný problém vyvstal v souvislosti s přestěhováním matky a přehlášením nezletilého k plnění školní docházky v místě faktického bydliště matky. Dotčený úřad považoval za žádoucí, aby nezletilý plnil školní docházku v místě jeho faktického bydliště, **rozhodnutí ředitelky Základní školy A, XXXXX, Mgr. I. S., o přestupu nezletilého však bylo vydáno bez souhlasu stěžovatele, pouze na základě žádosti matky.** Konflikty v rodině v té době vygradovaly, neboť matka rodičovský kontakt otce se synem podmiňovala souhlasem otce s docházkou nezletilého do nové školy. V souvislosti s přestěhováním matky došlo ke změně trvalého pobytu nezletilého, a tím ke změně místní příslušnosti orgánu sociálně-právní ochrany dětí, kterým měl být nově Městský úřad města A. Tomu otec zabránil přehlášením trvalého bydliště syna zpět do Mostu. **Dotčený úřad situaci vyhodnotil jako neúnosnou²⁰ a podnětem ze dne 20. 9. 2012 oslovil soud se žádostí o uložení napomenutí oběma rodičům²¹ s odůvodněním, že oba přispívají k prohlubování konfliktní atmosféry, která ve svém důsledku nejvíce postihuje psychiku dítěte.** Otec, po seznámení se s obsahem podnětu, požadoval vysvětlení, čím narušuje výchovu syna, co znamená výrok, že prosazuje svá práva účelově manipulativním jednáním.²² V písemné odpovědi ze dne 17. 10. 2012 bylo otcí sděleno, že výchovu syna narušuje společně s matkou opakujícími se konflikty a neschopností domluvit se v základních záležitostech. Svůj postup má otec prezentovat jako oprávněnou reakci na jednání matky.²³ Ředitelka Základní školy A ve své zprávě ze dne 22. 10. 2012 poukázala na nevhodné chování otce, který měl vyhrožovat stížností a dalším postupem proti škole, pokud ředitelka umožní nezletilému plnění školní docházky v A. Proto byla na první školní den přivolána městská policie.²⁴ Pokud jde o názor nezletilého, tento byl zjišťován Městským úřadem města A na půdě Základní školy A **Nezletilý si přál zachovat stávající uspořádání, tedy bydlet s maminkou, navštěvovat tatínka, a zůstat v nové škole.**²⁵

Znalec přizvaný k soudnímu jednání o výchově nezletilého se přiklonil k ponechání nezletilého v péči jednoho rodiče s ponecháním širokého kontaktu druhému rodiči.²⁶ Při osobním jednání na dotčeném úřadu sociální pracovnice otcí

---

¹⁸ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 304-308.

¹⁹ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 321.

²⁰ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 354 („...bude soudu podán podnět k napomenutí obou rodičů. Důvodem je současné jednání obou rodičů, kteří ve vztahu k výchově syna provádějí zásadní úkony bez vědomí druhého rodiče...“).

²¹ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 357.

²² Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 374.

²³ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 382.

²⁴ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 386.

²⁵ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 376.

²⁶ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 389.

odmítla sdělit své stanovisko k řízení. Během soudního jednání se otec snažil domoci jeho odročení z důvodu nepřítomnosti jeho zmocněnce (pana L. P.). Když mu nebylo vyhověno, k ničemu se nevyjádřil, ani nepřednesl svůj závěrečný návrh. Rozhodnutím soudu ze dne 17. 12. 2012 byl **nezletilý svěřen do výchovy matky, otci bylo uloženo přispívat na jeho výživu, matce byl dán souhlas s podáním žádosti o přehlášení trvalého pobytu nezletilého do města A, a styk otce zůstal neupraven. Otec se do rozhodnutí odvolal**, přičemž požadoval vrácení věci soudu první instance nebo změnu rozhodnutí na střídavou péči. V odvolacím řízení ukončeném až v květnu 2014 bylo **rozhodnutí prvoinstančního soudu potvrzeno**.

V roce 2013 došlo k opětovnému přestěhování matky s nezletilým zpět do Mostu, a s tím také ke změně školy. Na žádost otce bylo s matkou v osobním jednání projednáno přednostní právo otce na péči o syna (tedy aby v případě, že péči o syna nemůže zabezpečit ať už z jakéhokoliv důvodu, kontaktovala především otce, nikoli prarodiče jako se to mělo stát během Vánoc 2012).²⁷ Přednostní právo otce na péči o syna bylo dotčeným úřadem projednáno v osobním jednání také s mateřskou babičkou, která se námitce otce podivovala, neboť jejich spolupráci i vzájemné vztahy hodnotila jako dobré. Současně bylo vyjasněno, že ponechání nezletilého v péči prarodičů se uskutečnilo především na základě přání nezletilého.²⁸ Dne 4. 3. 2013 sociální pracovnice osobně projednala s matkou možnost uzavření mimosoudní dohody o styku nezletilého s otcem. Matka při té příležitosti poukázala na nedávný konflikt s otcem, který ji napadl z nedostatečného pohledu nad synem. Situaci měla matka adekvátně vysvětlit, přesto jí však bylo doporučeno, aby se snažila obdobné situace eliminovat.²⁹ Podle otce a přivedeného svědka mělo nastat, že matka ponechala nezletilého asi na tři hodiny v restauraci v péči cizí osoby, kdy nezletilý volně bez dozoru pobíhal (společně s jiným dítětem) mezi domy. Když se otec dověděl o vzniklé situaci a přijel na místo, matka již byla v restauraci přítomna. Když matka znovu odešla a nezletilý zůstal pod dozorem matčiny známé, otec chtěl syna převzít do své péče, což mu matčina známá znemožnila. Od známého ví, že matka se synem opustili restauraci společně s její známou, která poté s nezletilým odcházela jiným směrem než matka.³⁰ O proběhlém jednání s matkou byl otec informován dopisem ze dne 10. 4. 2013,³¹ tento však nepovažoval za dostatečný a žádal jasné stanovisko k jednání matky a vysvětlení použitých frází.³² Dopisem dotčeného úřadu ze dne 7. 5. 2013 bylo otci sděleno, že jedinou informací k incidentu, na který poukázal, již obdržel dne 12. 3. 2013.³³ Na konci dubna 2013 měl podle sdělení matky nastat incident, kdy otec nezletilého vyzvedl mimo dohodu s matkou a ponechal si jej přes víkend, čímž jí narušil vlastní plány s nezletilým.

Počátkem roku 2014 se na dotčený úřad obracela převážně matka, která poukazovala na nefungující komunikaci s otcem, který podle ní neposkytuje důležité informace ke školní výuce a hatí domluvu ohledně rodičovského styku. Žádala

---

²⁷ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 408.

²⁸ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 415.

²⁹ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 436.

³⁰ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 440.

³¹ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 441.

³² Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 457.

³³ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 462.

pomoc dotčeného úřadu, v jednom případě dokonce, aby sociální pracovnice okamžitě volala otci a získala informaci o tom, zda si otec syna na víkend převezme.³⁴ To bylo sociální pracovníci odmítnuto s tím, že styk není soudním rozhodnutím upraven, kontakty probíhají na základě dohody rodičů, delší dobu se styk uskutečňoval v poklidu, a dotčený úřad proto nebude do momentálního sporu zasahovat, pouze informaci zaznamená do spisu. Po rozhodnutí odvolacího soudu (v květnu 2014) se již rodiče na dotčený úřad s problémem ohledně realizace rodičovského styku neobraceli.

B.2 K možnosti pořízení audio nahrávky úředního jednání

Otec se dne 10. 2. 2011 domáhal pořízení audio nahrávky úředního jednání, přičemž se odkazoval na nabídku Mgr. Jiřího Bureše (tehdejšího vedoucího sociálního odboru MM Most).³⁵ Tato **otcova žádost byla de facto odmítnuta** během osobního jednání uskutečněného dne 14. 2. 2011, kde mu bylo vysvětleno, že „OSPOD má k dispozici jednací místnost, nahrávací zařízení nejsou dosud zprovozněna“...³⁶

Dne 24. 9. 2012 otec pořídil audio záznam jednání se sociální pracovnicí Alenou Hamplovou, a to bez jejího vědomí. Na situaci dotčený úřad reagoval tím způsobem, že postup otce v dané záležitosti zhodnotil jako nekorektní (v rámci písemné reakce na stížnost otce) s odkazem na ustanovení „§ 18 správního řádu a §§ 11-16 občanského zákoníku“.

B.3 Uplatněný stížnostní mechanismus a přijatá nápravná opatření

Otec se dne 21. 11. 2012 obrátil na tajemnici Magistrátu města Mostu stížností na postup pracovníků orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Sociální pracovnici Hamplové vytkl její výrok: „*Chápu matku, že Vám to neřekla, protože se bála, co bude následovat a že budete vyvádět*“, který měla pronést dne 24. 9. 2012 v době, kdy otec na půdě úřadu nahlížel do spisové dokumentace Om 120/08. Dále napadl obsah podnětu na uložení napomenutí ze dne 20. 9. 2012, v němž je uvedeno, že „*otec prosazuje svá práva zcela nevhodným a účelově manipulativním způsobem*“. Obsah podnětu otec mimo uplatněnou stížnost řešil také podáním návrhu na projednání přestupku. Přestupkové řízení bylo zastaveno s tím, že popsáný skutek není přestupkem, což bylo potvrzeno také v odvolacím řízení.

Tajemnice stížnost otce vyřídila dopisem ze dne 7. 1. 2013 jako nedůvodnou, což vysvětlila následovně. Protokol ze dne 24. 9. 2012 (založený na straně 374 spisové dokumentace Om 120/08) neobsahuje napadený výrok. Sociální pracovnice následně v rozhovoru s vedoucí s ohledem na časový odstup nepotvrdila ani nevyvrátila, že by takový výrok pronesla, **jednoznačně však odmítla, že by jednání matky schvalovala, obhajovala či dokonce podporovala**. Pokud jde o zhodnocení otcova jednání jako účelového a manipulativního, zde vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany dětí v rozhovoru s vedoucí sociálního odboru namítla, že věta je vytržena z kontextu, a dále že pro **uvedené tvrzení svědčí materiály**

---

³⁴ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 476.

³⁵ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 220.

³⁶ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 224.

obsažené ve spisové dokumentaci Om 120/08 (soustavné snahy snižovat matčin výchovný přístup, požadování její perzekuce, podávání nedůvodných stížností na postup sociálních pracovníků, zmaření prospěšné psychologické péče poskytované nezletilému PhDr. Marií Vidovou, komunikace s ředitelkou Základní školy A, realizace podstatných změn ve výchově syna bez souhlasu matky).

S posouzením stížnosti otec nesouhlasil ve své písemné reakci ze dne 13. 2. 2013, kde zpochybnil výčet jednání, kterých se měl dopustit, a ze kterých je vyvozováno účelové a manipulativní jednání (zejména pak zmaření psychologické péče pro syna a jednání s ředitelkou Základní školy A). Na podporu svých tvrzení předložil rozhodnutí soudu,³⁷ a pokud jde o spornou otázku, zda byl pronesen napadený výrok sociální pracovníce Aleny Hamplové, zde odkázal na **zvukový záznam z jednání na OSPOD ze dne 24. 9. 2012**, pořízený bez vědomí sociální pracovníce, který dokladuje, že výrok „*Chápu matku, že Vám to neřekla, protože se bála, co bude následovat a že budete vyvádět*“, skutečně pronesla.

Na základě otcem vznesených námitek bylo dne 13. 2. 2012 na půdě dotčeného úřadu uskutečněno osobní jednání s otcem (za přítomnosti vedoucí sociálního odboru Mgr. Naděždy Krupczové a sociálních pracovníků Aleny Hamplové a Mgr. Alexandry Hynešové). Z protokolu o jednání vyplývá, že účelem jednání bylo vypořádat se s námitkami otce, který se dovolával přehodnocení odpovědi na svou stížnost. Dále bylo otevřeno téma pořizování zvukových záznamů z jednání na úřadě, potřeba pomoci dotčeného úřadu při zprostředkování komunikace mezi rodiči, rovný přístup k oběma rodičům a v neposlední řadě také otázka postoje ke střídavé péči. Z celého jednání vyplynul závěr, že vedoucí sociálního odboru **znovu posoudí otcovu stížnost a seznámí s námitkami otce tajemnicí úřadu. Dále bude pracováno na prozatímní dohodě rodičů.**

Otec dne 21. 2. 2013 doplnil protokol o jednání o další své postřehy, kdy poukázal na nepřesnosti v záznamu založeném na straně 389 spisové dokumentace Om 120/08 (...*po celou dobu měl rozhodující slovo pan P., přes zákaz soudkyně si celé jednání nahrával*...). V tomto směru poukazuje na protokol o soudním jednání ze dne 24. 10. 2012, který uvádí, že „*nesouhlas matky a její právní zástupkyně s pořizováním zvukového záznamu je irelevantní...zvukový záznam bude akceptován*“. Dále se ohrazuje proti kritice pronesené v souvislosti s pořizováním audio záznamu bez vědomí sociální pracovníce, kdy tuto výhradu označuje jako „*minimálně nevhodnou*“. Z uvedeného otec usuzuje, že postup sociální pracovníce Aleny Hamplové není objektivní a dovolává se rovného přístupu k oběma rodičům.

Dopisem ze dne 13. 3. 2013 byl otec vyrozuměn, že pokud jde o výrok sociální pracovníce Hamplové, tento neznamena obhajobu či schvalování jednání matky. Dále bylo uzavřeno, že na osobním jednání ze dne 13. 2. 2013 byl otec sociální pracovnící Hamplovou ubezpečen, že se snažila chápat vždy oba rodiče. **K audio záznamu pořízenému dne 24. 9. 2012 bez vědomí sociální pracovníce vedoucí odboru uzavřela, že tento způsob nepovažuje za korektní, přičemž se odkázala na ustanovení § 18 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, a ustanovení § 11–16 tehdy platného zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.**

---

³⁷ Spisová dokumentace Om 120/2008, str. 162.

Vzhledem k tomu, že se otec uplatněným stížnostním mechanismem nedomohl nápravy, požádal veřejnou ochránkyni práv o posouzení nadnesených otázek, zejména pokud jde o nestranný přístup dotčeného úřadu k rodičům a otázku pořizování audio záznamu úředního jednání.

C - Hodnocení věci ochránkyní

Zákon o veřejném ochránci práv³⁸ mi ukládá povinnost působit k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí státní správy, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívat k ochraně základních práv a svobod.

V posuzovaném případě stěžovatel zpochybňuje nestrannost úřadu. Stranění úřadu matce dovozuje jednak z postoje úřadu v pozici kolizního opatrovníka, dále z nepřesných vyjádření úřadu nebo z nepřesných záznamů obsažených ve spisové dokumentaci Om 120/08. Skutečnost, že matce má být při výkonu sociálně-právní ochrany nezletilého úřadem straněno, podle stěžovatele dobře dokládá způsob projednání incidentu ze dne 1. 3. 2013, kdy nezletilý toho času plně v péči matky bez dozoru pobíhal mezi domy, přičemž osoba, jež byla matkou pověřena dozorem, seděla v restauračním zařízení. Stěžovatel je přesvědčen, že pokud by se stejná situace udála v době jeho péče o syna, úřad by postupoval jinak.

Své šetření jsem, s ohledem na obsah sdělení stěžovatele, zaměřila na posouzení, zda při výkonu sociálně-právní ochrany nezletilého Adama nedocházelo k nezákonnému **stranění matce**, a jak dotčený úřad postupoval při řešení žádosti otce o **pořízení audio záznamu úředního jednání**. Dále se vyjádřím také k **postoji kolizního opatrovníka**, neboť i od něj otec odvozuje své přesvědčení o stranění matce.

C.1 Pořizování audio nahrávek úředního jednání

Na základě provedeného šetření mám za prokázané, že stěžovatel nebyl nikdy relevantně poučen o možnosti pořizovat audio nahrávky úředních jednání, a to ani za situace, kdy o pořízení audio záznamu výslovně žádal. Reakcí na jeho žádost bylo pouze sdělení, že „*OSPOD má k dispozici jednací místnost, nahrávací zařízení nejsou dosud zprovozněna*“.

Z takové odpovědi sice přímo neplyne zákaz pořízení audio nahrávky jednání, avšak současně odpověď neposkytuje žádné další vodítko, zda, respektive jakým způsobem, může být požadavek otce uspokojen. Tím, že dotčený úřad jednoznačně nevyjasnil možnosti otce v dané oblasti, de facto zamezil další debatě nad problémem, která však byla potřebná, neboť mohla vést k nastavení pravidel pořizování těchto nahrávek, a tím k větší transparentnosti, které se obě strany dovolávají.

Stěžovatel, vědom si svých práv, přistoupil jiného dne k nahrávání rozhovoru se sociální pracovnící bez jejího vědomí, což mu následně bylo vyčteno jako

---

³⁸ Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

nekorektní s odkazem na ustanovení „§ 18 správního řádu³⁹ a §§ 11-16 občanského zákoníku⁴⁰“.

Vzhledem k tomu, že podle dosavadní dostupné judikatury nelze zvukový záznam zachycující projevy, ke kterým dochází při výkonu povolání, při obchodní či veřejné činnosti, zpravidla považovat za zaznamenání projevu osobní povahy,⁴¹ nelze se dovolávat výše zmíněných ustanovení k ochraně osobnosti.

V posuzovaném případě byl záznam pořizován na půdě správního orgánu, v souvislosti s úřední činností tohoto orgánu, čímž byla dostatečně naplněna podmínka ustanovení § 12 odst. 2 tehdy platného zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník,⁴² který jediný z dovolávaných ustanovení na vzniklou situaci dopadá. Jen pro úplnost dodávám, že aktuálně je daná oblast upravena v ustanoveních § 88 a následujících zákona č. 98/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů,⁴³ a řešení vzniklé otázky by bylo obdobné.

Pokud jde o namítané nekorektní jednání otce, které je odvozováno ze skutečnosti, že otec nedal najevo svůj úmysl rozhovor se sociální pracovnící nahrávat, nemohu než poukázat na jeho dříve vyslovené přání danou problematiku vyjasnit. Vzhledem k tomu, že dotčený úřad na žádost otce reagoval vyhýbavě, není možné, aby mu šla vzniklá situace k tíži.

Vedena výše rozepsanými úvahami uzavírám, že dotčený úřad **pochybil, když problematiku možného pořízení audio záznamu úředního jednání s otcem nevyjasnil a jeho postup spočívající v nahrávání sociální pracovníce bez jejího vědomí následně označil jako nekorektní.**

Uvedenému závěru o to více svědčí, že otec předmětný audio záznam použil pouze k doložení vlastních tvrzení, opět na půdě úřadu. Ne jen samotné

---

³⁹ ...Kromě protokolu lze též poříditi obrazový nebo zvukový záznam.

⁴⁰ Ustanovení § 11: Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy. Ustanovení § 12: (1) Písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se fyzické osoby nebo jejích projevů osobní povahy smějí být pořizeny nebo použity jen s jejím svolením. (2) Svolení není třeba, použijí-li se písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky nebo obrazové a zvukové záznamy k účelům úředním na základě zákona. (3) Podobizny, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy se mohou bez svolení fyzické osoby poříditi nebo použítí přiměřeným způsobem též pro vědecké a umělecké účely a pro tiskové, filmové, rozhlasové a televizní zpravodajství. Ani takové použití však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy fyzické osoby. Ustanovení § 13: (1) Fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění. (2) Pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1 zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích. (3) Výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo. Ustanovení § 14: zrušeno. Ustanovení § 15: Po smrti fyzické osoby přísluší uplatňovat právo na ochranu její osobnosti manželce nebo partnerovi a dětem, a není-li jich, jejím rodičům. Ustanovení § 16: Kdo neoprávněným zásahem do práva na ochranu osobnosti způsobí škodu, odpovídá za ni podle ustanovení tohoto zákona o odpovědnosti za škodu.

⁴¹ NS sp. zn. 30 Cdo 64/2004.

⁴² Svolení není třeba, použijí-li se písemnosti osobní povahy, podobizny, obrazové snímky nebo obrazové a zvukové záznamy k účelům úředním na základě zákona.

⁴³ Svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob. Svolení není třeba ani v případě, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.

pořízení, ale i použití nahrávky, tak bylo plně v souladu s výše uvedenou právní úpravou.

Vzhledem k tomu, že Magistrát města Mostu mou argumentaci v obecné rovině přijal již během místního šetření uskutečněného dne 5. 2. 2014, a stěžovatel potvrdil, že žádný další spor již v souvislosti s pořizováním audio nahrávek úředních jednání na půdě dotčeného úřadu nevznikl, nepovažuji za potřebné se k dané otázce více vyjadřovat či žádat nápravné opatření.

Pokud jde o samotný výrok, z něž otec usuzuje na stranění matce („*Chápu matku, že Vám to neřekla, protože se bála, co bude následovat a že budete vyvádět*“), k němu se vyjádřím samostatně v kapitole věnující se namítanému stranění (část C.3).

C.2 Postoj kolizního opatrovníka

Kontext veškerých mých zjištění nasvědčuje tomu, že otec odvozuje své přesvědčení o zaujatosti orgánu sociálně-právní ochrany dětí (stranění matce) mimo jiné také od postoje dotčeného úřadu (kolizního opatrovníka) v soudním řízení. Kolizní opatrovník se po provedeném dokazování přiklonil k tomu, aby byl nezletilý svěřen do péče matky, to však neodpovídá představám otce, který tvrdí, že „...*spravedlivou a správnou šancí jak pro rodiče tak hlavně pro děti, je institut střídavé péče...*“

Zde bych ráda zdůraznila, že úkolem orgánu sociálně-právní ochrany dětí je, zejména pak v soudním řízení v pozici kolizního opatrovníka, poskytnout ochranu právům a nejlepším zájmům nezletilého dítěte, které samo náležitě svá práva a oprávněné zájmy chránit nemůže. **Není v nepořádku a nijak nesnižuje kvalitu výkonu sociálně-právní ochrany a kolizního opatrovnictví, pokud je tento nejlepší zájem dítěte spatřován v jiné úpravě rodinných poměrů, než prosazuje ten který rodič, respektive oba rodiče.**

Jak plyne z důvodové zprávy k zákonu č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, „*vzhledem ke specifickému postavení kolizního opatrovníka je naprosto nezbytné, aby jednal za dítě se znalostí věci, okolností, názorů, stanovisek atd., jinak řečeno tento opatrovník nemá jen obecně při svém jednání brát zřetel na zájem dítěte, ale je povinen nejprve zjistit, co ve skutečnosti zájmem dítěte je, jak nejlépe by bylo možné zájem dítěte naplnit*“, jinými slovy řečeno, **závěry kolizního opatrovníka musí být především podložené.**

V posuzovaném případě oba rodiče odmítali spolupracovat v otázkách výchovy a výživy a opakovaně se z důvodu přetrvávající hostility obviňovali z nedostatečné kooperace, krácení rodičovských práv, respektive zneužívání rodičovských práv. Byť orgán sociálně-právní ochrany dětí shledal každého rodiče schopným vychovatelem a potvrdil milující vztah k nezletilému, nepodařilo se ani za pomoci odborníka mezi rodiči dosáhnout požadované dohody, smíření, či alespoň odpovídající komunikace. Za situace, kdy nebyly soudem upraveny poměry nezletilého, a nezletilý se tak nacházel ve faktické péči matky, se opakujícím problémem stal rozsah rodičovského styku otce s nezletilým. Dotčený úřad zde vystupoval jako zprostředkovatel komunikace rodičů, která se nelepšila. Rodiče úřad hojně zásobili protichůdnými vyjádřeními o komunikaci mezi rodiči i proběhlém rodičovském styku, čímž se situace stávala nepřehlednou. Již v roce 2011 však byly konflikty rodičů znát na chování nezletilého. Prozatímní úpravy soudním

rozhodnutím, ať už na návrh dotčeného úřadu či matky, nebylo dosaženo. Situace byla o to nepřehlednější, když nárazově rodičovský styk nezletilého s otcem probíhal bez problémů.

Znalecký posudek vypracovaný v rámci soudního řízení o výchově a výživě nezletilého nedokázal jednoznačně vyzdvihnout některou ze zákonných úprav péče o dítě, neboť z důvodu zarputilého boje rodičů každá přinášela určité riziko. Potvrzeno však bylo již dříve učiněné zjištění orgánu sociálně-právní ochrany dětí, že oba z rodičů jsou schopní vychovatelé milující své dítě. Přesto všechno znalec v soudním řízení osobně vypověděl, že oba rodiče jsou nastaveni na boj, a to tak, že jde o jednu z dominant jejich životů. Poukázal na to, že nezletilý již vlivem atmosféry, ve které se pohyboval, balancoval na pokraji duševního zdraví (pomočování, zakoktávání, okusování nehtů). Pokud jde o možnou korekci vztahu rodičů, tuto znalec přirovnal k zázraku. Primární vztahovou osobou je pro nezletilého podle znalce matka, hned za ní jde otec. K dotazu kolizního opatrovníka znalec uvedl, že považuje za vhodné svěřit dítě do péče matky a otci ponechat co nejširší kontakt s dítětem.

S ohledem na výše uvedené proto nemohu souhlasit s otcem, že kolizní opatrovník v řízení postupoval zaujatě, když je patrné, že jednal se znalostí prostředí obou rodičů, přičemž byl oběma nápomocen a působil tak, aby především podpořil jejich vzájemnou dohodu. Pokud jde o možné prozatímní rozhodnutí soudu, zde dotčený úřad v pozici navrhovatele usiloval o předání nezletilého právě do střídavé péče rodičů, jak preferoval otec, soud však uvedenému návrhu nevyhověl. Když se dotčený úřad v roli kolizního opatrovníka v meritorním řízení přiklonil k péči matky, bylo to zjevně až poté, kdy bylo nade všechnu pochybnost, že rodiče požadované dohody nedosáhnou, nezletilý péči matky preferuje a znalec doporučuje. Rozhodnutí kolizního opatrovníka tedy nelze hodnotit jako zaujaté či nepodložené. Po provedeném šetření mám za to, že **kolizní opatrovník zvažoval všechny formy zákonných úprav péče o dítě, z nichž zvolil jedinou až poté, kdy selhaly všechny pokusy o dosažení dohody rodičů.** Do té doby byl (s ohledem na dobré výchovné kompetence obou rodičů a jejich pozitivní vztah k nezletilému) připraven podpořit model, na kterém se rodiče shodnou.

V posuzovaném případě jsem s dotčeným úřadem v plné shodě, že v **nejlepším zájmu dítěte bylo, aby rodiče kooperovali takovým způsobem, který zajistí oběma maximální podíl na výchově nezletilého.** Pokud toho rodiče po mnoha letech, ani za pomoci odborníka či dotčeného úřadu, nebyli schopni, přičemž **dítě nevyřešeným konfliktem prokazatelně trpělo, jsem toho názoru, že autoritativně nařízená střídavá péče by mohla zdárný vývoj dítěte mladšího školního věku ohrozit.** S ohledem na dopad konfliktu rodičů do psychiky nezletilého, doporučení znalce, vyjádření nezletilého a vlastní poznatky dotčeného úřadu o kooperaci rodičů, **považuji postoj kolizního opatrovníka za plně podložený.**

C.3 Stranění jednomu z rodičů

Je potřeba si uvědomit, že nejintenzivnější spolupráce rodičů s dotčeným úřadem se odehrávala v situaci, kdy probíhalo soudní řízení o úpravu poměrů nezletilého, nezletilý pobýval ve faktické péči matky, o dítě bylo v prostředí obou rodičů dobře postaráno, o výchovných schopnostech rodičů, jakož ani o jejich kladném vztahu k synovi, nebylo pochyb, a **rodičovský styk otce se synem reálně probíhal.** Jádrem řešeného problému byl konflikt rodičů o faktický podíl na výchově

nezletilého a rozsah rodičovského styku nezletilého s otcem. Rodiče se v řádu let, k tíži svého nezletilého syna, ani přes intenzivní spolupráci s Magistrátem města Mostu nedokázali v těchto otázkách shodnout.

Nutno dodat, že atmosféra, ve které byl nezletilý nucen pobývat, byla zatížena **problémy, které beze změny v postoji rodičů nejsou řešitelné pouhým zásahem orgánů státní moci**. Pokud by odpovědnost za dosažení, respektive nedosažení dohody rodičů v záležitostech péče o nezletilého, ležela pouze na orgánech sociálně-právní ochrany dětí (a dalších orgánech veřejné moci), veškerá právní úprava požadující kooperaci rodičů by se jevila jako zbytečná. Pokud se rodičům nedaří v oblasti péče o dítě dohodnout, mají ze strany státu nárok na určitou pomoc nesankční povahy, odpovědnost za dosažení či nedosažení dohody však zůstává stále na rodičích. Platí mnohokrát zopakované, že ať už jde o preventivní působení orgánu sociálně-právní ochrany dětí, nebo autoritativní rozhodnutí soudu, tyto nejsou nikdy způsobilé nahradit absentující dobrou vůlí, porozumění a schopnost kompromisu rodičů.

Základním úkolem orgánů sociálně-právní ochrany dětí je působit směrem k obnovení narušených funkcí rodiny⁴⁴ (v daném případě jde o působení na rodiče, aby dosahovali potřebných dohod způsobem, který bude blahodárný pro vývoj jejich nezletilého syna). K tomu orgány sociálně-právní ochrany dětí mohou (a v odůvodněných případech musí) využít takových nástrojů sociálně-právní ochrany, jež mohou vést k požadovanému výsledku. V souvislosti s tím je třeba připomenout, že těžištěm sociální práce s rodinou je preventivní a poradenská činnost.

Dále platí, že rodičovství a rodina je pod ochranou zákona.⁴⁵ Listina základních práv a svobod v čl. 10 odst. 2 pak stanoví právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. Pokud má k takovému zásahu dojít, tvoří měřítko oprávněnosti soulad se zákonem, legitimní cíl a nezbytnost takového opatření. Jinými slovy, vždy je potřeba zvolit nejmírnější možný zásah, jenž bude mít oporu v zákoně a bude dostatečný k naplnění sledovaného cíle. Připomínám, že spolupráce rodičů s orgány sociálně-právní ochrany dětí není dobrovolná.⁴⁶ Z popsaného schématu je patrné, že jeho správná aplikace v praxi je složitá a vyžaduje od sociálních pracovníků jak odborné znalosti, tak určitý cit, empatii a obratnost v mezilidských vztazích. Výše uvedená pravidla dále přímo vylučují, aby **orgán sociálně-právní ochrany dětí řešil každý rodičovský spor**, který se při výchově dětí vyskytne. V posuzovaném případě platilo, že co otec napadal jako neúčinné a nedostačující, matka vnímala jako obtěžující a překračující rámec nezbytnosti.

---

⁴⁴ Ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁵ Ustanovení čl. 32 Listiny základních práv a svobod („Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena... Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona. Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu.“).

⁴⁶ Ustanovení § 53 zákona č. 359/1999Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Podle mého úsudku byly jednotlivé zásahy úřadu přiměřené a odpovídající platné právní úpravě. Naznal-li dotčený úřad, že úroveň komunikace rodičů může ohrozit chráněné zájmy nezletilého (styk s otcem), byla (preventivní) pomoc při **zprostředkování této komunikace** nutným a současně nejmírnějším zásahem, ke kterému úřad přistoupil. Následovalo **doporučení rodičům, aby dobrovolně vyhledali odbornou pomoc** a pokusili se na budoucích poměrech nezletilého dohodnout. Ve chvíli, kdy rodiče dobrovolně odbornou pomoc nevyhledali, podal dotčený úřad soudu podnět k **autoritativnímu nařízení této povinnosti rodičům**. V době, kdy rodiče otevřeně a hrubě nerespektovali jeden druhého tím, že realizovali své rodičovství v podstatných záležitostech bez souhlasu druhého z rodičů, dotčený úřad podal **podnět soudu na uložení výchovného napomenutí rodičům**.

Z předložené komunikace otce s úřadem vyplývá jeho zjevná nespokojenost, zejména pokud jde o intenzitu intervence úřadu vůči matce. Tato však není namístě, neboť některé požadavky otce (např. jeho opakovaná snaha přes úřad zjišťovat kde a s kým se matka se synem aktuálně nachází) byly neoprávněné. Podle čl. 2 Úmluvy o styku s dětmi⁴⁷ se stykem rozumí také poskytnutí informace o dítěti. Jde o nepřímou formu styku, která byť není způsobit sama o sobě rozvíjet (respektive devalvovat) rodičovský vztah s dítětem, je důležitou součástí každého vztahu rodič-dítě. Tehdy platný zákon o rodině⁴⁸ stanovil právo rodiče na pravidelnou informaci o dítěti,⁴⁹ čemuž odpovídala povinnost druhého z rodičů tuto pravidelnou informaci o dítěti poskytnout. Avšak stejně jako u tzv. přímého styku, vznikla-li potřeba jeho soudní úpravy, nikdy neobsáhla veškerý čas dítěte,⁵⁰ soud zpravidla přistoupil k rozhodnutí o povinnosti rodiče poskytnout informaci za určité období. Informace pak měla být spíše souhrnná, nikoli detailní (rozepsaná po dnech), a týkala se zejména podstatných záležitostí v životě dítěte (zdravotní stav dítěte, jeho školní výsledky apod.). Z výše uvedeného plyne, že nebylo povinností matky sdělovat otci detaily k dovolenkovému pobytu se synem, který byl realizován na území České republiky, v řádu pár dnů. Proto nebylo myslitelné, aby dotčený úřad na matku s odkazem na práva otce tlačil, a tuto informaci (o tom, kde se se synem aktuálně nachází) pro otce vymáhal. Rovněž ke způsobu projednání incidentu ze dne 1. 3. 2013 nemám výhrad a postup úřadu považuji za adekvátní (neboť podle mě nebylo úkolem úřadu zjišťovat, kde přesně matka byla, když nezletilého předala pod chvilkový dozor své známé).

Dotčený úřad později správně zhodnotil, že jeho pomoc se zprostředkováním komunikace mezi rodiči nesměruje ke zlepšení rodinné situace a roli zprostředkovatele odmítl. Reakci úřadu otec kvalifikoval jako rezignaci na jeho

---

⁴⁷ Sdělení č. 91/2005 Sb.m.s.

⁴⁸ Konkrétně ustanovení § 26 odst. 4 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů (Při rozhodování o svěřeni dítěte do výchovy rodičů soud sleduje především zájem dítěte s ohledem na jeho osobnost, zejména vlohy, schopnosti a vývojové možnosti, a se zřetelem na životní poměry rodičů. Dbá, aby bylo respektováno právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi a právo druhého rodiče, jemuž nebude dítě svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti. Soud přihlídně rovněž k citové orientaci a zázemí dítěte, výchovné schopnosti a odpovědnosti rodiče, stabilitě budoucího výchovného prostředí, ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem, k citovým vazbám dítěte na sourozence, prarodiče a další příbuzné a též k hmotnému zabezpečení ze strany rodiče včetně bytových poměrů.).

⁴⁹ Nově upraveno v ustanoveních § 907 a 960 zákona č. 89/2012Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁰ Např. 20 Cdo 1064/2008.

zákonné povinnosti, s nově nastavenými pravidly nesouhlasil, a dalších intervencí dotčeného úřadu se dovolával s odkazem na ustanovení § 9 a 10 citovaného zákona. Jednání otce vůči pracovníkům úřadu (v kontextu veškeré uskutečněné komunikace) lze podle mě vnímat jako nepřipadně direktivní, což pochopitelně nepřispívá k dobré spolupráci.

Pokud jde o názor dotčeného úřadu, že „otec prosazuje svá práva zcela nevhodným a účelově manipulativním způsobem“, tento otec zpochybnil jednak proto, že nesouhlasí s výčtem jemu přisouzených jednání, a jednak pracovníkům úřadu nepřiznává dostatek odborných kompetencí pro takové hodnocení. Zde s otcem nemohu souhlasit, neboť mám za to, že pokud otec opakovaně nedůvodně poukazoval na porušování povinností matky, potažmo úřadu, je možné v jeho jednání spatřovat určitou účelovost, respektive manipulaci. Dále se domnívám, že pro správnou aplikaci užitých termínů není nutná specifická odbornost, neboť jde o běžné významy,⁵¹ které by měly být sociálním pracovníkům známé.

Jak plyne z audio nahrávky ze dne 24. 9. 2012, sociální pracovnice Alena Hamplová během rozhovoru s otcem pronesla větu „*Chápu matku, že Vám to neřekla, protože se bála, co bude následovat a že budete vyvádět*“. Uvedený výrok podle mého názoru nevhodně komentuje situaci, kdy matka bez souhlasu otce přehlásila nezletilého do jiné školy v jiném městě (kam se společně s nezletilým přestěhovala). Je třeba vycházet z toho, že matka předmětným jednáním citelně zasáhla do rodičovských práv otce. Pokud jde o výběr nejvhodnějšího vzdělávacího zařízení pro děti, jde o tzv. podstatnou záležitost, o níž rozhodují oba rodiče. Jak vyplývá z komentáře tehdy platného zákona o rodině,⁵² výkon práv a povinností vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti není jen otázkou vztahu každého z rodičů k dítěti, ale současně je i vztahem mezi rodiči navzájem. V běžných záležitostech vykonává každý rodič svá práva a povinnosti samostatně, v podstatných záležitostech je však rodičům uložena povinnost se na těchto záležitostech dohodnout. Pro případ neshody zákon stanoví možnost nahradit dohodu rodičů soudním rozhodnutím, k čemuž matka nepřistoupila. **Dotčenému úřadu proto vytýkám, že se k otci zachoval necitlivě, když v situaci, kdy byl otec prokazatelně zkrácen na svých právech, vyjádřil určité pochopení pro postup matky, byť by se snažil otci pouze přiblížit, jaké rozpoložení matku vedlo k nežádoucímu jednání.** Způsob, který sociální pracovnice zvolila, je třeba odmítnout zejména z důvodu, že není možné otce činit byť částečně odpovědným z nesprávného postupu matky. Zároveň však chci zdůraznit, že ze samotného sdělení (v kontextu následných vyjádření sociální pracovnice, jakož i veškeré aktivity úřadu) nelze dovodit stranění matce, a ani to, že by jednání matky bylo ze strany pověřené sociální pracovnice jakkoli schvalováno či podporováno. **Vzhledem k tomu, že se sociální pracovnice Alena Hamplová v rámci vyřizování stížnosti otce jednoznačně vyjádřila, že nebylo jejím úmyslem jednání matky v dané oblasti schvalovat či podporovat, mám nastalou situaci doplněním sociální pracovnice za vyřešenou.**

---

⁵¹ Účel jako úmysl, záměr, a manipulace jako působení na úsudek druhé osoby.

⁵² Ustanovení § 49 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů.

To, že dotčený úřad straní matce, otec dále usuzuje z rozporu mezi úředním záznamem založeným na straně 389 spisové dokumentace Om 120/08 (...*“po celou dobu měl rozhodující slovo pan P., přes zákaz soudkyně si celé jednání nahrával“*...) a protokolem o soudním jednání ze dne 24. 10. 2012, který uvádí, že *„nesouhlas matky a její právní zástupkyně s pořizováním zvukového záznamu je irelevantní...zvukový záznam bude akceptován“*. Pro účely mého šetření se sociální pracovnice vyjádřila k tomu, jak napadený záznam vznikl. Sociální pracovnice předně zdůraznila, že záznam byl vyhotoven na základě jejích vlastních poznatků ze soudního jednání, kdy trvá na tom, že soudkyně skutečně (byť nesprávně) nejprve vyslovila zákaz, pokud jde o možné nahrávání jednání. To, že se v protokolu o jednání objevil až závěr „diskuse stran“ nad pořizováním audio záznamu jednání, působí podle ní rozporně. Zde dávám otci za pravdu, neboť **sociální pracovnice se také podle mého mínění dopustila nepřesnosti, která je zavádějící**. Nahrávat soudní jednání přes zákaz soudkyně může být závažným porušením, toho se však otec ani jeho zástupce nedopustili. Na druhou stranu, napadené jednání nijak nesvědčí pro stranění matce. Ať už by soudní jednání bylo nahráno či nikoli, se souhlasem nebo bez souhlasu soudce, nic nemění na přijatých opatřeních úřadu či jeho postoji v řízení. Uvedená nepřesnost zjevně není způsobitelná poškodit otce v jeho rodičovské roli, zvýhodnit matku, nebo ovlivnit soudní řízení. Protokol o jednání (vzhledem k tomu, že nebyl žádnou ze stran napaden námitkami) představuje zjednodušeně řečeno silnější důkaz o tom, jak jednání proběhlo. Z těchto důvodů nepovažuji za nutné nepřesnost dále řešit.

Závěrem uvádím, že **orgány veřejné moci mohou státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.**⁵³ Na postup orgánů sociálně-právní ochrany dětí primárně dopadá zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, pro jeho činnost však mají velký význam také základní zásady upravené v obecné části správního řádu.⁵⁴ Tyto nedopadají jen na „formální správní řízení“, ale na veškerou činnost správních orgánů. K námitkám stěžovatele se váže zejména zásada rovnosti zakotvená ustanovením § 7 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, která uznává, že dotčené osoby mají při uplatňování svých procesních práv rovné postavení. Správnímu orgánu dále stanovuje povinnost postupovat vůči dotčeným osobám nestranně a vyžadovat od všech dotčených osob plnění jejich procesních povinností rovnou měrou. Tam, kde by rovnost dotčených osob mohla být ohrožena, správní orgán učiní opatření potřebná k jejímu zajištění. Již Ústavní soud ČSFR vyjádřil své chápání rovnosti jako rovnosti relativní, jak ji mají na mysli všechny demokratické ústavy, požadující pouze odstranění neodůvodněných rozdílů. Právní rozlišování v přístupu k určitým právům mezi právními subjekty nesmí být projevem libovůle, neplatí z ní však, že by každému muselo být přiznáno jakékoliv právo.⁵⁵

Uzavírám, že **dotčenému úřadu nelze vytýkat stranění matce**, když ze spisové dokumentace vyplývá, že úřad podle potřeby prošetřoval prostředí obou rodičů a komunikoval s oběma tak, aby získal přehled a aktuální informace o výchovném působení obou. V rámci sociální práce s rodinou pak, ve smyslu

---

⁵³ Článek 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴ Ustanovení § 2-8 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁵ Viz usnesení Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 6/1996 odkazující na nálezy Ústavního soudu ČSFR uveřejněný pod č.11 Sbírky usnesení a nálezů ÚS ČSFR.

ustanovení § 10 odst. 1 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, působil na rodiče, aby si plnili povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, dále aktivně působil na poli uzavírání mimosoudních dohod. Jak jsem již konstatovala výše, dotčenému úřadu nelze přičíst odpovědnost za nedosažení dohody rodičů, respektive nutnost autoritativního rozhodnutí o formě péče o dítě.

D - Závěry

Na základě výše popsaných zjištění a úvah jsem dospěla k přesvědčení, že se Magistrát města Mostu při výkonu sociálně-právní ochrany nezletilého Adama V. (narozeného 2005) dopustil pochybení, **když problematiku možného pořízení audio záznamu úředního jednání s otcem nevyjasnil, a jeho postup spočívající v nahrávání sociální pracovnice bez jejího vědomí následně označil jako nekorektní.**

Postoj kolizního opatrovníka v soudním řízení shledávám být plně podloženým, a pokud jde o námitku otce, že postup dotčeného úřadu je zatížen straněním matce, tuto neshledávám být opodstatněnou z důvodů podrobně rozvedených výše.

S ohledem na vývoj případu, kdy **Magistrát města Mostu mou argumentaci v obecné rovině přijal již během místního šetření uskutečněného dne 5. 2. 2014, a stěžovatel potvrdil, že žádný další spor již v souvislosti s pořizováním audio nahrávek úředních jednání na půdě dotčeného úřadu nevznikl, nepovažuji svou další intervenci v této věci za potřebnou.** Proto, v souladu s ustanovením § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, své šetření uzavírám s tím, že nápravy bylo dosaženo.

Zprávu o šetření zasílám statutární zástupkyni primátora JUDr. Haně Jeníčkové, a o svých zjištěních a závěrech informuji rovněž stěžovatele.

Mgr. Anna Š a b a t o v á, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)